

**Česká školní inspekce
Pardubický inspektorát**

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Čj. ČŠIE-1629/21-E

Název	Základní škola a mateřská škola Trstěnice, okres Svitavy
Sídlo	569 57 Trstěnice 12
E-mail	reditel@zstrstenice.cz
IČ	75 016 176
Identifikátor	600 100 464
Právní forma	příspěvková organizace
Zastupující	Mgr. Simona Kubešová
Zřizovatel	obec Trstěnice
Místo inspekční činnosti	Trstěnice 12
Termín inspekční činnosti	25. a 26. 1. 2022

Inspekční činnost byla zahájena předložením pověření k inspekční činnosti.

Předmět inspekční činnosti

Předmětem inspekční činnosti vykonané podle § 174 odst. 2 písm. b) a c) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, bylo zjišťování a hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání, včetně hodnocení naplňování školních vzdělávacích programů pro základní, předškolní a zájmové vzdělávání.

Charakteristika

Základní škola a mateřská škola Trstěnice, okres Svitavy (dále škola) vykonává činnost mateřské školy, základní školy, školní družiny a školní jídelny. Vzdělávání v mateřské škole probíhá v jedné věkově smíšené třídě podle Školního vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání *S veverkou Věrkou poznáváme svět*. Zapsáno zde bylo 21 dětí, šest z nich v posledním ročníku před nástupem do základní školy a jedno s odkladem povinné školní docházky. Vzdělávány jsou dvě děti se speciálními vzdělávacími potřebami.

V době inspekce bylo v základní škole zapsáno 90 žáků v sedmi třídách. Počet žáků se od poslední inspekce v roce 2015 výrazně nezměnil. Vzhledem k nízkým počtům žáků ve třídách je na prvním stupni výuka organizována ve třech třídách. Aktuálně jsou pouze žáci prvního ročníku vzděláváni ve třídě samostatně. Na druhém stupni jsou ročníky na část hodin spojovány. Základní škola eviduje devět žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, čtyři žáci plní povinnou školní docházku v zahraničí. Výuka je vedena podle Školního vzdělávacího programu pro základní vzdělávání *Učíme se pro život*.

Činnost školní družiny je realizována v jednom oddělení podle Školního vzdělávacího programu pro školní družinu *Svět kolem nás*. Nejvyšší povolený počet účastníků byl z 25 navýšen na 30, kapacita je naplněna.

Hodnocení podmínek vzdělávání

Ředitelka školy působí ve své funkci již dlouhodobě. Má zpracovanou koncepci rozvoje školy, konkretizovanou do ročního plánu. Řízením mateřské školy pověřila vedoucí učitelku, která se podílí na zabezpečení provozu a vedení vzdělávacího procesu. Jednou ročně je realizována společná pedagogická rada, v průběhu roku jsou uskutečňovány odděleně. Vnitřní informační systém je založen zejména na denním setkávání zaměstnanců nebo má formu krátkých porad. Řešeny jsou organizační a provozní záležitosti školy, méně jsou analyzovány výsledky vzdělávání žáků v základní škole a dávány do souvislostí s hospitační a kontrolní činností. Chybějící závěry a doporučení týkající se kvality výuky se odráží hlavně v organizaci činností a výběru forem vzdělávání v mateřské škole.

Pedagogický sbor se od předešlé inspekce ve škole částečně obměnil. Tím se snížila kvalifikovanost učitelů v základní škole. Část předmětů vyučují učitelé s jinou odborností nebo odborností pro vyšší stupeň školy. Zvýšil se počet asistentek pedagoga, které mají zároveň částečné úvazky i jako školní asistentky. Výkon specializovaných činností v základní škole je mezi pedagogy rozložen rovnoměrně. Chybějící specializační studium pro oblast výchovného poradenství je částečně podpořeno činností externí speciální pedagožky, která školu navštěvuje v měsíčních intervalech. Odborné znalosti zaměstnanců jsou rozšiřovány dalším vzděláváním. Učitelé základní školy se účastnili většího množství seminářů, v době distančního vzdělávání byla jejich aktivita vyšší v osvojování digitálních dovedností, které při výuce dále uplatňují. Učitelky mateřské školy se v této oblasti angažovaly méně, což se odráží v průběhu vzdělávacího procesu.

Materiální podmínky školy jsou průběžně zlepšovány, a to za významné podpory zřizovatele a s využitím dalších finančních prostředků z dotačních zdrojů i ze sponzorských darů. Od poslední inspekční činnosti došlo v této oblasti k pozitivním změnám, které přispívají ke zkvalitnění vzdělávacího procesu (např. rekonstrukce a nové vybavení multimediální učebny, učebny informatiky, cvičné kuchyňky a školní družiny), proběhla i rekonstrukce školní kuchyně a jídelny. K modernizaci výuky přispělo dovybavení digitální technikou a vybudování počítačové sítě s kvalitním připojením k internetu. Bezbariérový přístup

je zajištěn nově nainstalovaným schodolezem. Škola má k dispozici také nadstandardní venkovní prostory, které jsou vhodně využívány i k pobytu žáků venku o přestávkách. K rozvoji pohybových dovedností dětí a žáků a ke zpestření nabídky aktivit přispívají nové herní prvky na školní zahradě, dovybavení přírodní učebny i venkovní víceúčelové sportoviště. Třídny školy jsou prostorné, zařízené novým funkčním nábytkem, který napomáhá i ke zvýšení estetiky prostředí. Herna školní družiny je účelně uspořádaná, mimořádně zdařilá je odpočinkové místo pro relaxaci žáků. Prostředí školy působilo čistě a vkusně, k čemuž přispívá tematická výzdoba, na které se podílejí svými výrobky děti i žáci.

Hodnocení průběhu vzdělávání

Plánování vzdělávacího procesu v mateřské škole probíhá na základě zpracovaného třídního vzdělávacího programu, ve kterém jsou stanoveny cíle a očekávané výstupy. Na jejich základě si učitelky připravují konkrétní vzdělávací nabídku. Uplatňován je nyní integrovaný (propojený) přístup, zařazovány jsou všechny vzdělávací oblasti.

V průběhu sledovaných činností si děti vytvářely základní povědomí o širším přírodním, kulturním i společenském prostředí. V přirozených situacích se učily správnému sociálnímu chování a rozvíjely také pozitivní a respektující vztah k druhým lidem. Ve vztazích mezi dospělými a dětmi se projevovale vzájemná důvěra, zdvořilost a pomoc. V průběhu dne bylo uplatňováno a vyžadováno dodržování společenských pravidel, zdvořilé chování a šetrné zacházení s hračkami a pomůckami. Učitelky zohledňovaly vzdělávací potřeby a možnosti jednotlivých dětí, ale spíše nahodile, bez patrného cíleného působení vycházejícího z pedagogické diagnostiky. Některé činnosti byly diferencovány podle věku dětí. Průběžně byly zařazovány i kolektivní logopedické chvílky, a to formou gymnastiky mluvidel, dechových cvičení, rytmizace apod. Volně přístupná nabídka knih podporovala zájem dětí o probírané téma a přispívala k rozvoji předčtenářské gramotnosti. V denním programu byla respektována individuální potřeba odpočinku jednotlivých dětí. Namísto odpočinku na lůžku připravuje jedna učitelka pro starší děti denně aktivity zaměřené zejména na přípravu dětí pro vstup do základní školy. Projevy a výkony dětí učitelky v průběhu dne oceňovaly, částečně je vedly i k sebehodnocení. K efektivnímu formativnímu hodnocení však nedocházelo (dětem nebyla poskytována konkrétní zpětná vazba k jejich vzdělávacímu pokroku). Potřebná péče byla věnována dětem se speciálními vzdělávacími potřebami, které jsou přirozeným způsobem včleňovány do kolektivu a zapojovány do činností. K tomu přispívá i spolupráce vyučujících s asistentkou pedagoga. Ta však nebyla vždy založena na konkrétní a cílené domluvě, asistentka spíše spontánně reagovala na aktuální situace a potřeby dětí.

Vzdělávací proces v mateřské škole byl v průběhu uskutečněných hospitací realizován dvěma odlišnými způsoby. První den probíhalo vzdělávání v klasickém, pevném režimu, převážně formou frontálních činností. Děti neměly možnost výběru z nabízených aktivit nebo připravených úkolů. Od poslední inspekční činnosti došlo dokonce i ke zrušení průběžných svačin, které byly hodnoceny jako pro děti přínosné. Při následném rozhovoru s učitelkami byl tento ne zcela vhodný způsob vedení vzdělávacího procesu podrobně rozebrán a učitelkám byly doporučeny nové postupy a možnosti. Druhý den byl vzdělávací proces realizován podle nových doporučení a zcela ve shodě se současnými trendy předškolního vzdělávání. Výchovně vzdělávací záměry byly realizovány s využitím spontánních činností, nabízeny byly pestré, různorodé aktivity, kterých se děti účastnily podle svého zájmu, a to s chutí a radostí. Používané metody a formy práce podporovaly

aktivní spoluúčasť dítěte a jeho samostatné rozhodování, společné činnosti byly zařazeny pouze krátce a účelně.

V hospitovaných hodinách v základní škole se na obou stupních pozitivně promítl menší počet žáků ve třídách do pracovní klidné atmosféry. Učitelé měli více příležitostí pro individuální působení na žáky a ve spolupráci s přítomnými asistentkami pedagoga mohli lépe vést a sledovat výkony především žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.

Vzdělávací cíle byly žákům oznámeny, ale často se vztahovaly pouze k probíranému tématu, nikoliv k cílené a promyšlené podpoře klíčových kompetencí. Jejich rozvoj probíhal ve výuce spíše nahodile. Výběr vzdělávacích strategií s ohledem na vazbu k cíli hodiny a vzdělávací přínos pro žáky učitelé promýšleli, ale ne vždy byl efektivní. Způsob vedené výuky příliš nepodporoval širší diskusi nebo formulaci názorů, více se opíral o předávání a upevnění znalostí. Nejčastěji zvolenou formou byla frontálně vedená výuka doplněná samostatnou prací žáků. Menší část výuky měla činnostní charakter. Pro rozvoj spolupráce a volbu postupů byly využity možnosti práce ve dvojicích. V části hodin propojení probíraného tématu se znalostmi z reálného života vzbudilo u žáků zájem. Účelně byla zařazována práce s názornými pomůckami. K prezentaci učiva byla občas využita didaktická technika, se kterou ale pracoval jen vyučující.

Organizace vzdělávání ve třídě se spojenými ročníky byla velmi dobře promyšlená. Při déle trvajících činnostech někdy žáci ztráceli pozornost, místy se ve třídě zvyšovala hladina hluku. V takových situacích se projevila menší pedagogická zkušenost učitele a spíše intuitivní reakce asistentky na potřeby žáků než na aktuální dění ve třídě. Příležitostí k efektivnímu využití takové vzájemné spolupráce je právě v jejím jasném vymezení při přípravě hodiny, v jejím průběhu (např. s ohledem na pozornost žáků, správné sezení v lavici, úchop psacího náčiní nebo úpravě pracovní plochy, ale i vedení krátkých pohybových aktivit pro udržení pozornosti a pracovního tempa) a při hodnocení.

Žákům poskytovaná zpětná vazba měla různou úroveň. Ústní hodnocení učitelů v průběhu hodin bylo často pozitivní, nemělo ale zcela formativní charakter. Žákům většinou nenaznačovalo možnosti dalšího rozvoje, které by byly dobře využitelné pro další učení. V hodinách bylo se všemi žáky pracováno většinou stejným tempem na úlohách jednotné obtížnosti, ojediněle byla alespoň část úkolu svým rozsahem zkrácena pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Zřejmá nebyla práce s rychlejšími a nadanějšími žáky. Diferenciace výuky podle možností a potřeb žáků je příležitostí ke zlepšení. V závěru hodin pouze někdy proběhlo účinné shrnutí, chybělo účinné ověření pochopení učiva, popřípadě zdůvodnění odpovědi nebo argumentace. Časová rezerva pro tyto aktivity byla minimální.

Zájmové vzdělávání svými náměty přirozeně rozvíjí a doplňuje učivo prvního stupně. Činnosti se zaměřují zejména na všestranný rozvoj osobnosti žáků, smysluplné využití volného času pro relaxaci, otevřenou komunikaci a využívání získaných znalostí. Pro naplňování vzdělávacích cílů a rozvoj klíčových kompetencí má školní družina dobré podmínky a ty účelně využívá. Po vyučování měli žáci v herně dostatek času ke hraní na různých stanovištích, kreslení nebo odpočinku. Formou hry, tematických vycházek a dalších činností jsou dobře upevňovány sociální vztahy v kolektivu.

Hodnocení výsledků vzdělávání

Mateřská škola podporuje rozvoj osobnosti dětí, směřuje k naplňování klíčových kompetencí. Pedagogické pracovnice sledují vývoj jednotlivých dětí na základě jejich

projevů, informace jsou registrovány. Není však zřejmé, jak se se získanými informacemi dále pracuje, výsledky nejsou cíleně využívány při plánování individualizované vzdělávací nabídky. Učitelky vychází zejména z vlastní znalosti dětí a využívají ji k uplatnění vhodného přístupu v aktuálním pedagogickém působení.

V průběhu hospitací se děti projevovaly přirozeně, aktivně se zapojovaly do činností. Přizpůsobovaly se danému režimu i stanoveným třídním pravidlům. Měly základní povědomí o okolním světě a jeho dění, o rozmanitosti, vývoji a neustálých proměnách prostředí a počasí. Chápaly hlavní číselné a matematické pojmy a prakticky je používaly. Přestože jsou denně realizovány logopedické chvilky, výslovnost většiny dětí není na požadované úrovni. Vhodné by bylo zvýšit v této oblasti spolupráci s rodinou. Při pohybových činnostech zvládaly děti základní dovednosti a prostorovou orientaci, uměly pracovat s různým výtvarným materiálem. Uplatňována byla pravidla slušného chování, děti měly zafixováno používání zdvořilostních výrazů. Samostatně byly při sebeobslužných činnostech a při stravování. Plně však nejsou dětmi uplatňovány kompetence k řešení problémů, neboť vzdělávací proces méně počítá s jejich samostatným rozhodováním a odpovědností za jejich rozhodnutí. Děti se speciálními vzdělávacími potřebami byly včleněny do kolektivu, zapojovaly se do společných aktivit, všemi dětmi byly přirozeně akceptovány. Vycházkami do okolí a pobytem na školní zahradě je rozvíjena fyzická zdatnost a obratnost dětí, podporován je jejich kladný vztah k životnímu prostředí. Škole se daří rozvíjet u dětí i pocit sounáležitosti s místem, ve kterém žijí, a rozšiřovat jejich povědomí o blízkém okolí.

V základní škole učitelé ověřují úroveň znalostí a dovedností žáků průběžně, vzdělávání stále provází vyrovnávání rozdílů ve výsledcích žáků z období distanční výuky. Průběžné vzdělávací výsledky jsou ověřovány běžnými způsoby, např. ústním zkoušením, kratším testem nebo krátkým písemným opakováním. Dílčí dovednosti a znalosti žáci prokazují také ve školních projektech a mimoškolních aktivitách. Zpětnou vazbu o úrovni výuky podává také účast žáků v různých soutěžích a olympiádách. V posledních dvou letech však byla účast na soutěžích výrazně ovlivněna přítomností pandemie Covid-19, kdy se většina akcí neuskutečnila.

Pravidelně čtvrtletně jsou posuzovány výsledky vzdělávání na úrovni tříd. Na konci školního roku 2020/2021 prospělo s vyznamenáním na prvním stupni přibližně 80 % žáků, obdobně jako při poslední inspekci v roce 2015. Motivační hodnocení (včetně hodnocení anglického jazyka) stupněm výborný v prvním ročníku je pozitivním zjištěním. Hodnocení chování žáků posilují udělované pochvaly třídního učitele.

Na druhém stupni byly výsledky méně příznivé. Oproti minulé inspekci došlo k poklesu hodnocení žáků s vyznamenáním z 64 % na 30 %, prospělo 70 % žáků. Zaznamenáno bylo již častější hodnocení stupněm dostatečný. Z rozboru výsledků je zřejmé malé poskytování metodické pomoci vyučujícím při naplňování a vyhodnocování efektivity vzdělávání. To se negativně odráží v prospěchu žáků s rizikem školního neúspěchu. Postupně se zvýšil počet udělovaných výchovných opatření k posílení kázně (napomenutí třídního učitele, důtka třídního učitele). Analýza prospěchu ukázala v některých předmětech rozdíly v klasifikaci, průměr některých předmětů nekorespondoval s výsledky v ostatních předmětech v dané třídě. Částečnou příčinou se jeví chybějící aprobovanost pro daný předmět, aprobovanost pro jiný stupeň školy, míra pedagogických zkušeností projevujících se ve zvýšeném důrazu na zvládnutí vědomostí žáky. Vedení školy se prospěchem zabývá, ale do prováděné analýzy výsledků vzdělávání žáků se účinně nepromítá souvislost hospitační a kontrolní činnosti, vyhodnocování jednotlivých oblastí a přijímaná opatření.

Propojení základní školy a mateřské školy umožňuje realizaci společných aktivit dětí a žáků (vzájemné návštěvy, organizace školních a mimoškolních akcí, *Škola nanečisto*) a zmírnění adaptačních obtíží po zahájení povinné školní docházky. Škola klade důraz také na spolupráci s rodiči. Zákonní zástupci dětí a žáků jsou o výsledcích vzdělávání informováni průběžně prostřednictvím osobních návštěv ve škole, žákovských knížek, při třídních schůzkách nebo telekomunikačními prostředky.

Závěry

Vývoj školy

- Od minulé inspekční činnosti došlo k významnému zlepšení materiálních podmínek školy,
- nejvyšší počet účastníků ve školní družině byl navýšen,
- v mateřské škole je nyní při plánování vzdělávací nabídky uplatňován integrovaný přístup, zařazovány jsou všechny vzdělávací oblasti.

Silné stránky

- Velmi dobré materiální podmínky školy, které přispívají k vytvoření příjemného učebního prostředí a podporují rozvoj estetického cítění dětí i žáků,
- menší počty žáků ve třídách základní školy umožňují častější individuální přístup učitelů k žákům,
- v prostředí školní družiny jsou dobře upevňovány sociální vztahy žáků v kolektivu.

Slabé stránky a/nebo příležitosti ke zlepšení

- Do průběhu a výsledků vzdělávání dětí a žáků se promítá málo efektivní hospitační, kontrolní i evaluační činnost,
- minimálně je uplatňována diferenciací obtížnosti úkolů pro žáky s rychlejším nebo pomalejším pracovním tempem na obou stupních základní školy.

Doporučení pro zlepšení činnosti školy

- Věnovat více pozornosti analyzování výsledků vzdělávání dětí a žáků, dávat je do souvislostí s hospitační a kontrolní činností, vyhodnocovat jednotlivé oblasti a přijímat účinná opatření,
- zaměřit kontrolní a hospitační činnost vedení školy na zařazování prvků diferencované výuky a formativní hodnocení dětí a žáků,
- organizovat činnosti dětí v mateřské škole tak, aby vzdělávání vycházelo z potřeb a zájmů dětí, byly podněcovány k vlastní aktivitě, měly možnost zapojit se do organizace a přípravy činnosti, samostatně řešily problémové situace,
- doplnit diagnostické záznamy o dětech v mateřské škole o průběžnou diagnostiku a získané informace cíleně využívat při plánování individualizované vzdělávací nabídky,
- posílit metody a formy aktivního učení žáků, věnovat zvýšenou pozornost závěrečnému shrnutí a zhodnocení hodiny ve vztahu ke stanovenému cíli,
- zaměřit další vzdělávání pedagogů na získávání nových dovedností a znalostí vedoucích k modernizaci metod a forem výuky, orientovat ho také na práci se vzdělávacími cíli, diferenciací výuky s ohledem na výukové možnosti dětí a žáků, vyhodnocování jejich učebního pokroku a vedení k sebehodnocení,

- konkretizovat, ověřovat a hodnotit účinnost forem spolupráce učitelů a asistentek pedagoga ve výuce.

Stanovení lhůty

Česká školní inspekce v souladu s § 175 odst. 1 školského zákona ukládá ředitelce školy ve lhůtě do 30 dnů přijmout adekvátní opatření k prevenci nedostatků zjištěných při inspekční činnosti a ve stejné lhůtě písemně informovat Českou školní inspekci, jaká byla přijata opatření.

Zprávu zašlete na adresu Česká školní inspekce, Pardubický inspektorát, Sukova třída 1556, 530 02 Pardubice, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9), nebo na e-podatelnu csi.e@csicr.cz s připojením elektronického podpisu.

Seznam dokladů, o které se inspekční zjištění opírají

1. Výpis z rejstříku škol a školských zařízení ze dne 5. 1. 2022
2. Potvrzení ve funkci ředitelky školy s účinností od 1. 8. 2019 ze dne 30. 7. 2019
3. Udělení výjimky z nejvyššího počtu dětí ve třídě mateřské školy a z nejnižšího počtu žáků v základní škole pro školní rok 2021/2022, čj. 88/2021, ze dne 25. 6. 2021
4. Koncepce rozvoje a řízení školy pro období 2019-2023
5. *Plán práce* - školní rok 2021/2022
6. Výroční zpráva školy za školní rok 2020/2021 obojí se hodí na začátek,
7. Školní matrika, školní rok 2021/2022
8. Hodnocení individuálních výsledků vzdělávání dětí v mateřské škole, školní rok 2021/2022
9. Přehled docházky dětí, školní rok 2021/2022
10. Rozpis přímé pedagogické činnosti pedagogů mateřské školy, školní rok 2021/2022
11. Rozvrhy hodin tříd a pedagogů, školní rok 2021/2022
12. Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání *Učíme se pro život* s platností od 1. 9. 2020
13. Školní vzdělávací program pro předškolní vzdělávání *S veverkou Věrkou poznáváme svět*, platný od 1. 9. 2017, s poslední úpravou ze dne 1. 9. 2021
14. Školní vzdělávací program pro školní družinu *Svět kolem nás* s platností od 1. 9. 2020
15. Třídni knihy, školní rok 2021/2022
16. Přehled výchovně vzdělávací práce ve školní družině a zápisní lístky, školní rok 2021/2022
17. Dokumentace k bezpečnosti dětí a žáků, školní rok 2021/2022
18. Pedagogické rady, školní roky 2020/2021 a 2021/2022
19. Kontrolní a hospitační činnost, školní roky 2020/2021 a 2021/2022
20. Personální dokumentace pedagogických pracovníků, školní rok 2021/2022
21. Inspekční zpráva, čj. ČŠIE-488/15-E

Poučení

Podle § 174 odst. 11 školského zákona může ředitelka školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci, a to do 14 dnů po jejím převzetí. Případné připomínky zašlete na adresu, Česká školní inspekce, Pardubický inspektorát, Sukova třída 1556, 530 02 Pardubice, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9), nebo na e-podatelnu csi.e@csicr.cz s připojením elektronického podpisu, a to k rukám ředitele inspektorátu.

Inspekční zprávu společně s připomínkami a stanoviskem České školní inspekce k jejich obsahu zasílá Česká školní inspekce zřizovateli a školské radě. Inspekční zpráva včetně připomínek je veřejná a je uložena po dobu 10 let ve škole nebo školském zařízení, jichž se týká, a v místě příslušném inspektorátu České školní inspekce. Zároveň je inspekční zpráva zveřejněna na webových stránkách České školní inspekce a v informačním systému InspIS PORTÁL.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení protokolu o kontrole

Mgr. Milena Pokorná,
školní inspektorka, vedoucí inspekčního týmu

Milena Pokorná v. r.

Mgr. Bc. Jaroslava Zemánková,
školní inspektorka

Jaroslava Zemánková v. r.

Bc. Daniela Růžová, kontrolní pracovnice

Daniela Růžová v. r.

V Pardubicích 14. 2. 2022

Datum a podpis ředitelky školy potvrzující projednání a převzetí protokolu o kontrole

Mgr. Simona Kubešová, ředitelka školy

Simona Kubešová v. r.

V Trstěnici 22. 2. 2022